

że dla dostatecznie małej masy Księżyca orbity takie istnieją. Przeprowadził on odpowiednie symulacje komputerowe dla rzeczywistych mas Ziemi i Księżyca i wykazał istnienie zamkniętych orbit w tym układzie. Lata siedemdziesiąte i osiemdziesiąte XX wieku przyniosły burzliwy rozwój symulacji komputerowych dla zagadnienia trzech ciał. Obecnie bez wielkiego trudu można znaleźć w sieci strony z apletami przedstawiającymi wizualizację wielu rozwiązań zagadnienia trzech ciał (zwykle dwuwymiarowych).

Zagadnienie trzech ciał ciągle kryje w sobie wiele niespodzianek. Przykładem mogą być symulacje komputerowe, które w 1993 roku doprowadziły Crisa Moore'a do odkrycia nowych orbit zamkniętych: trzy ciała o jednakowych masach oddziałujące siłami grawitacyjnymi poruszają się po tej samej płaskiej krzywej w kształcie ósemki. Zaskakujące komputerowe symulacje Moore'a zostały w 2000 roku potwierdzone dowodem podanym przez Alaina Chencinera i Richarda Montgomery'ego.

Sieciografia, czyli obrazki:

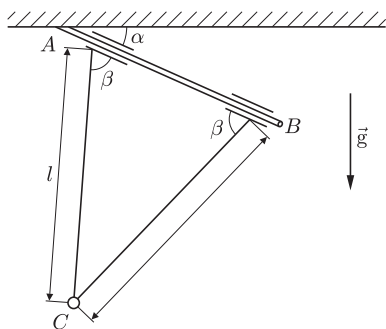
- [1] *Collection of remarkable three-body motions*
<http://faculty.ifmo.ru/butikov/Projects/Collection1.html>
- [2] *Three body problem – Scholarpedia*
http://www.scholarpedia.org/article/Three_body_problem
- [3] *Restricted Three-Body Problem*
<http://sprott.physics.wisc.edu/chaos/3body.htm>
- [4] *Three Body Problem*
<http://astro.u-strasbg.fr/~koppen/body/ThreeBodyHelp.html>

To są strony o bardzo różnym charakterze: na przykład [3] to tylko obrazek (ale fantastyczny!), strona [4] wymaga trochę popracowania, aby umieć uruchomić aplety, ale za to pozwala eksperymentować każdemu, bo można samemu dobrać dane. Strona [1] zawiera 10 ciekawych orbit i już, a [2] (zrobiona przez wybitnego specjalistę z branży) pokazuje kilka naprawdę ciekawych obrazków, między innymi ruch w obszarze Hilla oraz trzy ciała, które się gonią po ósemce.

Zadania

Redaguje Ewa CZUCHRY

F 769. Wyznaczyć okres drgań ciężarka C , zamocowanego przegubowo dwoma lekkimi prętami o długości l do drążka AB , nachylonego pod kątem α do poziomu (rysunek). Przyjmujemy, że $\sphericalangle BAC = \sphericalangle ABC = \beta$, tarcie zaniedbujemy. Rozwiązanie na str. 24

F 770. Punkt zawieszenia wahadła matematycznego długości l wprawiono momentalnie w ruch poziomy ze stałą prędkością v . Po przemieszczeniu się tego punktu na odległość x został on znowu momentalnie zatrzymany. Dla jakiej prędkości v drgania wahadła, powstające na początku ruchu, zostaną zatrzymane zaraz po zakończeniu ruchu punktu zawieszenia? Przed rozpoczęciem ruchu wahadło było w spoczynku. Rozwiązanie na str. 6

Redaguje Waldemar POMPE

M 1285. Punkt P leży wewnątrz trójkąta równobocznego ABC . Punkty D, E, F są rzutami prostokątnymi punktu P odpowiednio na boki BC, CA, AB . Wykazać, że suma długości odcinków AF, BD i CE nie zależy od wyboru punktu P . Rozwiązanie na str. 24

M 1286. W lewe dolne pole szachownicy 8×8 wpisano liczbę -1 , a w pozostałe pola liczbę 1 . W jednym ruchu możemy zmienić znaki wszystkich liczb występujących w pewnej kolumnie lub wierszu. Rozstrzygnąć, czy można po skończonej liczbie takich operacji otrzymać w prawym górnym polu liczbę -1 , a w pozostałych polach liczbę 1 ? Rozwiązanie na str. 15

M 1287. Rozwiązać w liczbach całkowitych dodatnich równanie

$$x^3 - y^3 = xy + 61.$$

Rozwiązanie na str. 15